

СТАТУС ЖІНКИ В ХРИСТІЯНСТВІ

Світлицька В., Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (Одеса), email vio_sv@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-9807-8054.

Досліджено становище жінок у сучасному християнстві. Визначено, що воно залежить від соціокультурних реалій та політики конкретної церкви. З'ясовано, що християнство як релігія, сформована в епоху панування патріархату, успадкувала деякі мізогінні підходи до визначення статусу й ролі жінок. Водночас Новий Заповіт є джерелом і прогресивних тенденцій.

Ключові слова: християнство, гендер, статус жінки, віра.

STATUS OF WOMEN IN CHRISTIANITY

Svitlytska V., South Ukrainian UniversityPedagogical University K. D. Ushinsky (Odessa), email vio_sv@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-9807-8054.

Explored women's place in modern Christianity. It is determined that it depends on the sociocultural realities and policies of a particular church. Christianity, as a religion, formed in the era of reverence for patriarchy, subsided certain misogynistic approaches to the status and role of women. At the same time, the New Testament is full of progressive trends.

Key words: Christianity, gender, woman's status, faith.

Християнська релігія стабільно посідає перше місце у світі за кількістю вірян. Хоч у сучасному секуляризованому суспільстві церква втратила позицію основного морального авторитету, християнські принципи досі суттєво впливають на переконання, звичаї, духовні та культурні орієнтири соціуму, зокрема й українського.

Формування погляду на сутність жінки в християнстві передовсім обумовлене декількома концептуальними засадами, які охоплюють питання створення Всесвіту, походження людей обох статей, гріхопадіння й покарання за нього, визначення ролі жінки в родині й церкві, а також представлення жіночих образів у біблійних текстах.

Найбільш значимою для обґрунтування ставлення до жінки в християнстві є легенда про первородний гріх. Згідно з біблійним сюжетом, Єва не тільки піддалася спокусі сама, але й дала заборонений плід Адаму. Прокляття за її вчинок лягло на весь жіночий рід: «Помножуючи, помножу терпіння твої та болі вагітності твоєї. Ти в муках родитимеш діти, і до мужа твого пожданя твоє, а він буде панувати над тобою» [1, Бут. 3:16]. Як резонно зазначає Л.О. Петренко, «жінка покарана фізіологічно (вагітність, болі при менструації і пологах), психологічно (сильний потяг до чоловіка) і соціально (панування чоловіка)» [2, с. 161]. Крім того, визнання Єви головною винуватицею гріхопадіння сприяло формуванню й утворенню стереотипного образу жінки-

спокусниці, що, у свою чергу, тягнуло за собою таврування жіночої тілесності й чуттєвості. Протилежними якостями, які варто плекати, вважалися скромність, покірність, аскетичний спосіб життя. Подібними міркуваннями щодо гріховності й шляху до праведності особливо багатий спадок середньовічних богословів, як-от Івана Ліствичника, Августина Аврелія, Василя Великого [3].

На противагу тим давнім релігійним системам, де творцями суцього виступають жіночі персоналії або подружжя чоловічого й жіночого божеств, християнство ґрунтується на вірі в єдиного Бога в трьох особах: Отця, Сина і Святого Духа. Зауважимо, що вчення церкви ґрунтується на тому, що до Бога неможливо застосовувати статеву диференціацію: «Бог у жодному разі не є образом людини. Він не є чоловіком ані жінкою. Бог є чистим Духом, у Якому немає місця для різниці статей» [4]. Тим не менше Його сутність для людей подається у гендерно-диференційованих категоріях.

Нерівномірний гендерний розподіл ролей спостерігається і в середовищі провідників віри: серед більш ніж тридцяти біблійних пророків згадується лише четверо жінок (Міріам, Девора, Хульда, Анна). Усі дванадцять апостолів – чоловіки, хоча послідовницями Ісуса були й жінки. Таке вибіркоче покликання апостолів може пояснюватися історико-культурним чинником: патріархальне суспільство менше підготовлене почути слово істини з жіночих вуст.

1. Біблія / [пер. Івана Огієнка]. – К. : Українське біблійне товариство, 1995.
2. Петренко Л.О. Соціальні статуси учасників гендерних відносин у релігіях як фактор виникнення адитивної поведінки та насилля // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. – 2013. – Вип. 57. – С. 159-164.
3. Василій Великий. Морально-аскетичні твори / [Василій Великий ; пер. З давньогрецької Л. Звонської]. – Львів: Свічадо, 2007. – 380 с.
4. Катехизм католицької церкви. – Режим доступу: <https://live-christ.com/wp-content/uploads/2014/06/kkc-v1.2-2.pdf>

У Старому Заповіті приділяється мало уваги духовним звершенням жінок. У Новому Заповіті інтерес представляє феномен жінок-мироносиць, які відзначилися неабиякою силою духу. Вони не тільки прийняли нове вчення, але й, як свідчить апостол Лука, залишили свої домівки й пішли за Ісусом. Це був дуже прогресивний для тих часів крок. Незважаючи на осуд і небезпеку для життя вони не зрадили Сина Божого. Євангеліє фіксує лише декілька імен цих сміливих жінок:

Марія Магдалина, сестри Лазаря – Марфа й Марія, дружина царського домоправителя Іоанна, Сусанна, Соломія та Марія Клеопова.

Відомо, що в ранньохристиянські часи жінки брали активну участь в житті християнської громади як організаторки зібрань, служительки, пророчиці, але поступово були витіснені з церковних посад чоловіками. Для обґрунтування недопущення жінок у церковну сферу здебільшого використовують слова апостола Павла з його Послань до Тимотея і Коринтян (*1 Тим. 2, 11-15; Кор. 14, 33-40*). Але цитуючи: «бо Бог не є Богом безладу, але миру. Як по всіх Церквах у святих, нехай у Церкві мовчать жінки ваші! Бо їм говорити не дозволено, тільки коритись, як каже й Закон» [1,1 Кор. 14:33-34], зазвичай ігнорують інші висловлювання Павла, в яких згадується залучення жінок до служіння в церкві. Британська релігієзнавиця Лінда Вудхед звертає увагу на патріархальний наймінг церковних служителів (отець, абат, папа), який унеможлиблює бачення жінок в цих ролях [5].

На сьогодні жінки допускаються до священницького служіння в деяких протестантських церквах (англіканській, лютеранській). У католицькій та православній церквах залишається відкритим питання щодо висвячення в дияконеси. Слід зазначити, що в українському просторі запит на залучення жінок до духовного служіння зараз невисокий.

Статус жінок у сучасному християнстві неодноманітне, і залежить від соціокультурних реалій та політики конкретної церкви.

Християнство як релігія, сформована в епоху панування патріархату, успадкувала деякі мізогінні підходи до визначення статусу й ролі жінок. Водночас Новий Заповіт є джерелом і прогресивних тенденцій. Згідно з писанням, Ісус приймав до кола своїх послідовників жінок із різних соціальних груп, не відмовляв їм у зціленні й навчанні, викрив лицемірство чоловіків, які хотіли покарати жінку за перелюб тощо.

5. Linda Woodhead. *Christianity: A Very Short Introduction* / Linda Woodhead. – Oxford : Oxford University Press, 2004.